

TISKOVÁ ZPRÁVA
OSTRAVA 23. ledna 2022

OSTRAVA SVÉRÁZNÝMA OČIMA LOJZKA LAPÁČKA aneb Fotbalový driblínek dějinami 20. století

„Ostravský“ román Oty Filipa (1930–2018) **NANEBEVSTOUPENÍ LOJZKA LAPÁČKA ZE SLEZSKÉ OSTRAVY** se poprvé ocitá na českém jevišti. Pro činohru Národního divadla moravskoslezského přepsal rozsáhlé dílo do jevištní podoby dramatik Tomáš Vůjtek (1967), režie se ujal Janusz Klimsza. Hlavní roli Lojzka, který „umí létat a rozmlouvá s mrtvými“ a který příběh ze svého pohledu vypráví, svěřil režisér Robertu Fintovi. Světová premiéra bude v sobotu 29. ledna v Divadle Jiřího Myrona.

Inscenátoři dali hře podtitul **Fotbalový driblínek napříč dějinami 20. století** – děj se odehrává na pozadí vzniku a vzestupu místního fotbalového klubu, který ne náhodou výrazně připomíná slavný Baník (ten shodou okolností slaví 100 let od založení). „Přijde mi geniální vyličit dějiny Ostravy jako životní příběh hráčů a funkcionářů místního fotbalového klubu (který dodnes všichni berou jako symbol města),“ říká **Tomáš Vůjtek**. „Ota Filip vypráví oduševněle, vtipně a se sarkasmem o tragických a hloupých událostech našich dějin. Jinak se to ale asi ani vyprávět nedá. Ten humor vám neroztrhává bránci, ale umožní vám s hořkým úsměvem pochopit, jak malí jsme ve své velikosti. Divák se má během představení smát a cestou domů si s hrůzou uvědomit, čemu všemu se to vlastně smál,“ pokračuje Tomáš Vůjtek. „Otu Filipa inspiroval k napsání silně autobiografického díla mimo jiné i jeho otec, který provozoval kavárnu, kde se scházeli fotbaloví funkcionáři. Ostrava doby předválečné byla kotlem češtiny, polštiny, jidiš a němčiny. Román není černobílý, stejně tak jeho jevištní podoba. Naše hra samozřejmě není převyprávěný román, spíše jeho ochutnávka, ale za mne Lojzek na jeviště patří, je prostě boží!“ netají osobní vztah dramatik a dramaturg.

„Lojzek se narodil uprostřed fotbalového zápasu v roce 1928 (zrovna když padnul rozhodující gól). Otec Lapáček byl jednatelem fotbalového klubu. Stejně jako Filipův otec se Bohumil Lapáček dal za války k Němcům, románový Lojzek se stal dokonce členem Hitlerjugend a byl povolán do zbraně. Po válce se snažil přežít i dobu budování komunismu po boku své lásky, přesvědčené soudružky Anky, díky níž přešel Lojzek na tu správnou stranu. Desítky let sledujeme osudy rodiny i sousedů Lapáčkových, hráčů fotbalového mančafu. Ostravu líčí příběh jako město magické a Lojzek diváky provede osobitým způsobem jeho dějinami. Podává svědectví pozoruhodné i poučné zároveň,“ nastínil příběh Tomáš Vůjtek.

Novinář a spisovatel Ota Filip stvořil Lojzka ve své hlavě už na samotce ostravského vězení, kam se dostal poté, co napsal a komunistickým pohlavárům odeslal protestní list k prvnímu výročí sovětské okupace Československa v srpnu 1969. V roce 1970 byl Ota Filip odsouzen. Po návratu z vězení příběh během dvou měsíců hodil na papír a v obavě z domovní prohlídky odeslal tajně svým německým přátelům. V Německu vyšel román ve dvou dílech v letech 1972 a 1974, u nás nejprve v samizdatu v roce 1974. České nakladatelství v 70. letech knihu především s ohledem na „závadnou“ osobu autora odmítlo. Vyšla až v roce

Šárka Swiderová
Tisková mluvčí a PR

NÁRODNÍ DIVADLO MORAVSKOSLEZSKÉ
příspěvková organizace statutárního města Ostrava
Čs. legií 148/14, 701 04 Ostrava
GSM: +420 604 238 789
E-mail: sarka.swiderova@ndm.cz
www.ndm.cz

1994 krátce poté, co Česká televize natočila seriál, ten se ale nedočkal repríz. Dnes patří svérázné vyprávění Lojzka Lapáčka o dějinách Ostravy 20. století k neprávem polozapomenutým dílům.

Dramatický byl i autorův osud, který zčásti do své knihy vtělil. Na konci války se Ota přestěhoval k babičce do Prahy, tam také vystudoval gymnázium a v roce 1948 nastoupil díky přímluvě tchána svého strýce Františka (člena ÚV KSČ a ministra průmyslu Gustava Klimenta) do sportovní redakce Mladé fronty. Odtud byl ale vyhozen už za tři roky jako syn zrádce národa (Bohumil Filip byl souzen za kolaboraci s Němci) a povolán k PTP. Tam **ze strachu** svému komunistickému strýci vyradil plán tří svých kamarádů na emigraci a strýc pak konal – kamarádi skončili ve vězení. Po propuštění z vojny pracoval Ota Filip na Moravě v redakcích několika novin, ale opět byl jako nehodný kandidatury do KSČ vyhozen i z práce. Poté pracoval nějaký čas v dělnických profesích. Čile komunikoval s německými literáty, začal pod pseudonymy psát pro západní tisk a pracoval na románu o době protektorátu v Moravské Ostravě. Vydán byl pod názvem *Cesta ke hřbitovu* v roce 1968, a dokonce tato autorova prvotina vyhrála literární soutěž k 700. výročí založení Ostravy! Filip se pak stal lektorem nakladatelství Profil v Ostravě. Absolvoval řadu autorských čtení i v Německu, kde mu nabídli práci a azyl. Vrátil se ve víře, že se psaním uživí i doma, kde probíhaly nadějně demokratizační procesy. Brzy narazil – nevydali mu druhý román, označili ho za rozvraceče socialismu a krátce po prvním výročí sovětské okupace Československa byl Filip uvězněn a v roce 1970 odsouzen. Jak psáno výše, už na samotce promýšlel svého Lojzka. „*Koncem listopadu 1969 jsem na samotce v ostravském krajzáku začal psát své paměti, vlastně učit se nazpaměť román, o němž jsem už několik let uvažoval. Od konce září jsem si ho vymýšlel, každý den asi tak tři čtyři stránky. Počátkem listopadu mě napadl titul: Nanebevstoupení Lojzka Lapáčka ze Slezské Ostravy. (...) Ale nejvíce mě na samotce ostravského krajzáku k napsání románu, v němž jsem chtěl zachytit i osudy svého otce Bohumila, jednoho ze zakladatelů skutečného fotbalového klubu SK Slezská Ostrava, každou druhou neděli inspiroval pokřik z fotbalového stadionu Baníku Ostrava z blízkých Bazalů. Počítal jsem v cele počet výkřiků gól! Nebo tichý hukot, když Baník dostal branku, a před koncem podzimní ligové sezóny jsem si uvědomil, jak úzce bylo moje mládí svázáno s fotbalovým klubem SK Slezská Ostrava, co všechno jsem si v paměti zachoval, když se do roku 1938 v otcově kavárničce ‚dělala‘ klubová politika,‘* vzpomínal později.

Ota Filip s rodinou emigroval v roce 1974 po nátlaku Státní bezpečnosti. Žil v Mnichově, pracoval v nakladatelství i jako novinář, psal také pro exilová periodika a rozhlas. Svou vinu za zradu kamarádů i stigma donašeče StB si Ota Filip nesl celý život, snažil se to odčinit tím, že pomáhal emigrantům a pomáhal vydávat v zahraničí knihy doma zakázaných autorů. Německý dokument z konce 90. let ovšem Filipa vykreslil jako agenta StB – provokatéra. Rodina tehdy byla vystavena štvavé kampani, kterou syn Pavel neunesl a spáchal sebevraždu. V roce 2012 prezident ČR Václav Klaus vyznamenal Otu Filipa Medailí za zásluhy o stát v oblasti umění. Ota Filip zemřel v Německu v roce 2018.

Šárka Swiderová
Tisková mluvčí a PR

NÁRODNÍ DIVADLO MORAVSKOSLEZSKÉ
příspěvková organizace statutárního města Ostrava
Čs. legií 148/14, 701 04 Ostrava
GSM: +420 604 238 789
E-mail: sarka.swiderova@ndm.cz
www.ndm.cz

Dcera Oty Filipa Hana přijede na premiéru do Ostravy. Profesí jazykovědkyně studovala v Německu a ve Spojených státech, působí na univerzitě v Düsseldorfu. V Ostravě žila rodina Filipů v letech 1968 až 1974 a paní Filip má město stále ve vzpomínkách – jedna rovina je onen šestiletý pobyt rodiny před emigrací ve městě, kde otec pracoval v nakladatelství, druhá je historie rodiny, kterou ona zná jen z vyprávění a který tvoří osu románu. „*Ta druhá Ostrava, ke které se taky ve svých vzpomínkách vracím, je Ostrava, kterou jsem znala, než jsem vůbec v Ostravě kdy byla. To je v podstatě ta Ostrava, která se prolíná v tatínkových románech a v části naší rodinné mytologie,*“ vzpomíná v rozhovoru s Tomášem Vůjtkem. Při pobytu na Valašsku ponoukali s bratrem tatínka, aby jim o Ostravě vyprávěl. „*Nečetl nám tedy pohádky na dobrou noc, ale vykládal o tom, jak s klukama kopali na ulici do míče a nadávali si česky, polsky, německy a jidiš; jak u stanice tramvaje dávali mince na koleje a pak volali na tramvajáka „cink, cink“, aby jako už jel, a dívali se, jak po nich tramvaj jede a co pak z nich zbylo...*“ pokračuje Hana Filip. Celý rozhovor najdou diváci v programu k inscenaci.

Představitel Lojzka Lapáčka ROBERT FINTA dostává další z velkých hereckých příležitostí: režisér Janusz Klimsza ho obsadil už do inscenací *Podivný případ se psem (2014)*, *Mučedník (2016)* a *Ted' mě zabij (2017)*.

V Divadle Jiřího Myrona v inscenaci hraje téměř celý soubor činohry NDM a mnozí hosté. V roli otce Bohumila Jan Fišar, matku ztvárnila Lada Bělašková, tchyni Anna Cónová. Anku hraje Kamila Janovičová, jejího otce Tomáš Jirman. Sousedy a členy fotbalového mančafu hrají Petra Kocmanová, Vladimír Čapka, Petr Panzenberger, František Večeřa, Jiří Sedláček, František Strnad, Vít Roleček a další.

Jevištní adaptace a dramaturgie Tomáš Vůjtek. Scénu vytvořil David Bazika, kostýmy Marcela Lysáčková. Doprovází hudba Ivana Achera.

Šárka Swiderová
Tisková mluvčí a PR

NÁRODNÍ DIVADLO MORAVSKOSLEZSKÉ
příspěvková organizace statutárního města Ostrava
Čs. legií 148/14, 701 04 Ostrava
GSM: +420 604 238 789
E-mail: sarka.swiderova@ndm.cz
www.ndm.cz